

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petitive vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hiš. št. 220.

Opravništvo, na katero najse blagovolijo posiljati naročila, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarni: F. Skaza in dr., v koroški ulici hiš. št. 229

„Narodna tiskarna.“

Kakor smo na čelu našega lista v poslednji številki poročali in kakor uradne ljubljanske novine od strani vlade objavljajo, dana je od ministerstva koncesija in potrjena so, po nekaterih notranjih ovirah, vendar enkrat pravila slovenskega delniškega društva „Narodna tiskarna“, ter bode to društvo takoj moglo se konstituirati in svoje delovanje začeti, ali, da govorimo po sicer malo šepastem botaničnem primeru enega mogočnega neprijatelja tega početja, gosp. glavnega urednika „Novic“, (str. 230), postalo je iz „kryptogama, ki živi, pa nij sledu ni tiru o njem“, — fanerogam, ki bode živel in bode, ako bog da in sreča junaška, mnogo za narodovo vzbujenje in narodno energično delovanje kmalu obilo od njega sledu in tirt.

Ta novost se tika živo „Slovenskega Nar.“ in njegove daljnje osode, kakor tudi naroda slovenskega in neomejenega delovanja na slovenskem slovstvenem in posebno dnevno-literarnem ali novinarskem polju. Zato smatramo za svojo dolžnost, na tem mestu kratko besedo izpregovoriti.

Znano je, da je to novo, prvo večje ustanovljeno narodno društvo na delnice, lastniki „Slovenskega Naroda“. Ne zdi se nam še umestno zgodovino tega časnika pisati, niti tožiti, kako velike tudi notranje zapreke je moral prestati, predno je tako na lastnih nogah stal kot danes. Še bolj utrjen in osigurjen ta naš narodni organ stoji zdaj ko ima za solastnike značajne narodne moče po vsej Sloveniji, ko se opira na skupne moči, ko se oslanja na sorodna podvzeta, na dve lastni tiskarnici in na zložen, in s časom brez dvombe plodonosno obrtstvo vloženi kapital. Tako se bode naš list kmalu — kakor brž bodo potrebne priprave dovršene, katere je mogoče še le zdaj po dobljeni koncesiji odvažno izvesti — preselil v središče Slovenije, in upamo, da ga začnemo kmalu izdajati vsak dan, — prvi slovenski dnevnik kar slovenski narod živi.

„Narodna tiskarna“ pa ne misli in ne sme svoje delavnosti samo na izdavanje, razširjevanje in povečanje „Slov. Nar.“ omejiti. Ona bode gledala — kolikor dozda namene rodoljubnih merodajnih delničarjev poznamo — da literarno delavnost in tiskarstvo, ta dandenes za vsak narod najvplivnejši in najmogočnejši faktor duševnega napredovanja, razširi in raztegne na vsa polja. K družbi sv. Mohorja, katero ima nalog pravno-podučne in zabavne knjige za prosti narod širiti, in k slov. Matici, ki ima biti središče za slovstveno delovanje v znanstvenem obziru, stopi „Narodna tiskarna“, kot tretje društvo, ki v patriotski vzajemnosti z onima, dopolnjuje delokrog obeh in ide v tem obziru še dalje, da dopolnjuje vidni nedostatek obeh: namreč z ustanovljenjem in utrjevanjem politične ali novinarske literature in onih manjših in večjih za narodno kretanje potrebnih tiskovinskih izdelkov, za katere je knjigotržni trgovski konkurenciji pri malem narodu kakor smo Slovenci, manjkalo posameznikom dostikrat moči ali poguma.

Polje za delavnost je obširno. Koliko dobrega izvirnega je rodila naša akoprem skromna literatura v zadnjih dvajsetih letih! A premnogo teh plodov je raztrošenih, skritih, nezbranih, za našo kvišku se dvigajočo generacijo nedobljivih. Vse to bode trebalo kritično zbrati, ponoviti, v

prijetni obliki narodu in mladini podati. Taka zbirka po časopisih in razprodanih izginelih knjigah raztresenih literarnih del bode storila lepo slovensko biblioteko, bode mnogemu pokazala da imamo več in boljšega nego si je mislil. To bode nalog „narodne tiskarnice.“ Ravno tako je treba novo delovanje vzbuditi. Koliko se dá pri nas tako potrebnega leposlovnega berila vzbuditi, koliko dobrega iz tujih vrtov v naš domaći presaditi. Vse to se bode zgodilo, ako se posreči temu novemu podvzetju tudi naše raztresene duševne moči okolo sebe zbrati; in potem bode mnogo odpravljeno one, do zdaj mnogokrat opravičene tožbe, da naši ljudje se posebnoma omikani, po mestih in na deželi, nemajo česa brati, da se torej morejo odvajati. — Po tem tacem je tedaj to novo podvzeto kulturne važnosti za nas Slovence in se bode kljubu vsem oviram in težavam, katera se iz čisto nenarodnih, skoro bi dejal, nerazumljivih vzrokov celo od narodne strani delajo, narodna tiskarna vendar s časom krepko oživela in razvela v duševnem in materijalnem obziru. „U to ime pomoz' bog!“

Naše šolske razmere.

Slovenskim domoljubom v prevdarek.)*

V Pragi izhaja letos list, kateri prinaša članke o šolstvu v vseh slovanskih jezikih. V tem šolskem listu izgovoril sem v 3 dosedaj izšlih številkah besedo o slovenskem ljudskem šolstvu, o katerem sem najprvo pojasnil njegov zgodovinski razvitek, drugič njegovo sedanje stanje in naposled sem naštel razne zadržke in opovire, ki zabranjujejo, da Slovenci na tem polju ne moremo prav naprej. Šola je resna in važna stvar; za voljo tega sem tudi resno in ostro grajal vse tiste, ki aktivno ali pasivno zabranjujejo napredovanje našega narodnega šolstva. Star pregovor veli: Resnica v oči bode. In drug resničen izrek je: Sovražnik se veseli nasprotnikovih pomanjkljivosti. To se je pri našem šolskem prepiru vnovič potrdilo. Šolski neprijatelji naši, a sicer prijatelji našega naroda hudovali so se nad onim sestavkom. Sovražniki naše narodnosti, a prijatelji toda samo (nemških in germanizajočih) šol veselili so se iz škodoželjnosti nad tem, da je slovenski učitelj rane slovenske šole odkril in grajal njih politične nasprotnike.

Pisatelju onega sestavka v „Slov. Pedag.“ bilo je že naprej znano, da bode njegova beseda učinila pri mnogih naših možeh nekoliko nevolje, in pri nasprotnikih pa več veselja; vendar pa za voljo važnosti predmeta ni mogel zamolčati resnice in ne zdržati se ostre besede. V „Slov. Ped.“ razodete misli, in načela in izkušnje upamo si vsikdar zagovarjati in dokazati. Gledé šolstva storili so Slovenci prvo veliko napako v novi šolski dobi to, da so nove šolske postavbe, narejene v državnem zboru, čisto zavrgli. No tega slovenski narod, kot skupina storil ni; ampak storil so le tisti slovenski duhovniki, ki so se v tej zadevi od nemških časnikov a la „Vaterland“ zapeljati pustili. In s to slovensko duhovščino potegnili so nekateri Slovenci iz nevednosti, drugi iz prija-

*) Dasi ravno se ne skladamo z vsemi stavki in sklepi g. pisatelja; podajamo ga vendar zaradi prevelike važnosti predmeta v nespremenjeni obliki, ter ga v stvarno preudarjenje vsem rodoljubom priporočamo. Uredn.

teljstva in različnih nepravih namenov. In kaka krivica se potem novi šolski postavi godi! Ta postava je ravno kažipot, kako bi se vse zadeve, vsi uradi v ustavni državi po ustavni poti izpeljati morali. Nova šolska postava daja ravno ljudstvu pravico, da si po svoji previdnosti vravnava in vodi svoje šolstvo. Nova postava dovoljuje krajna, okrajna deželna šolska svetovalstva, ki imajo za posamezne dežele skoro neomejeno moč v šolstvu. In kdo imenuje te nove šolske urade? Ljudstvo si vanje izvoli svoje moče, in kjer je ljudstvo že bolj izvedeno, izbere si tudi prave zastopnike, ki bodo šolstvo vodili v korist ljudstva, katero jim je zaupanje skazalo. Ali je morebiti v stari šolski dobi narod imel tudi toliko vpljiva? Nikdar ne. Škofjski šolski nadzornik imel je za dotično škofijo po večem vso oblast v rokah, in če je ta za nemškutarsko (ali pa tudi edino leversko) propagando rabil šole po škofiji, morali so po njegovem povelji se ravnati vsi podložni učitelji i duhovniki, kajti vsi so bili več ali manj od njega odvisni. Opomnimo tu samo na Zavašnikovo dobo na Kranjskem. Tega pod novimi šolskimi vredbami ni.

Sedaj imajo od ljudstva voljeni uradi določevati gledé učnega jezika v svojih šolah, gledé podučevanja v drugem jeziku, gledé razširjanja svojih šol, gledé nameščenja in plačevanja svojih učiteljev i. t. d. Učitelji so zdaj svobodnejši; niso priseljeni, za mali denar tri službe opravljati, ni se jim bati zamere pri eni edini osebi, ki je večkrat njegovo osodo določevala. Učitelji se zdaj lahko potezujejo za prava spoznana načela, p. na Slovenskem za pravice svojega naroda.

Res je sicer, da na podlagi novih šolskih postav utegnejo šolski uradi kaj ukreniti ali trpeti, kar je zoper pravo vero in moralo; toda te urade more ljudstvo v malih letih zopet odstraniti, ako se ono samo ne strinja s takimi vredbami.

Sicer je pa vlada najbrže akceptirala vsaj molče znano spomenico avstrijskih škofov, in bode menda natihome branila nepotrebno rogoviljenje šolskih uradov proti veri, cerkvi in duhovnikom. In ako se to zgodi, potem nimajo sedanji sovražniki šole več veljavnega vzroka, zoper bitstvo novih postav delovati, ako hočejo pravični biti vsem stanovom.

Toliko v splošno pojasnenje novih šolskih vredb. Kar zadeva sad novih šolskih postav po naših slov. deželah, treba mi je to le povedati: Na Kranjskem je v narodnem obziru šolstvo se zdaj zboljšalo; ponemčevanje šol ni zdaj več učiteljeva dolžnost, kakor je bila po ukazu Z... Za materijalno stanje, za kar bi se vsled novih postav veliko storiti moralo, nočejo Kranjci seveda nič storiti, in to nekoliko iz nevednosti, nekoliko zato, ker jih nihče ne spodbuja.

Na Štajerskem in Koroškem se je v materijalnem obziru dosti zgodilo, v narodnem pa še morda škodovalo; toda to ne vsled novih postav, ampak vsled nemškutarskega mišljenja ljudstva slovenskega, ki je v dotične urade svoji narodnosti sovražne moče volilo.

Na Goriškem so stvari po večem nespremenjene ostale.

Iz tega se je dovelj razvideti moralo, da je Slovincem opozicija v šolskem vprašanju nepotrebna; porabimo rajše to dobro, kar nam one ponujajo.

Slovenec je gledati, da v šolske zastope volimo narodne može, in potem tudi take, ki bodo za vse vneti, kar utegne šolstvo pospeševati v duševnem in materialnem obziru. Da imajo po Štajerskem in Koroškem nemškutarji šole naše v rokab, krivi smo bili le mi Slovenci, ki smo iz nevednosti in zaslepljenosti je volili v šolske zastope. S tem smo si škodovali v tej stvari, da vrivajo v šolo nemščino na škodo slovenščini. Sicer pa oni v materialnem obziru šole povzdigujejo, kar Slovenci po navadi ne storimo. Ravno iz tega edinega vzroka pisal sem oni sestavek v „Slov. Pedagog.“ Tiste slovenske duhovnike, ki ne delujejo več z veseljem in s pridnostjo pri našem šolstvu, grajal sem za to, ker zapuščajo naš rod v najvažnejšem trenutku na tistem polju, kjer je največja nevarnost in kjer je torej največ delavnih moči potreba. S tem hočejo oponirati tistim, ki so jim njihov vpliv na šolstvo prikrajšali. To sicer ni nenaravno, ali škodljivo je za naš narod.

Drugič so nekateri duhovniki — Bog ve, iz katerih vzrokov — nekako v principu neprijatelji učiteljev. Kranjski duhovniki to prikazujejo pri mnogih prilikah, posebno v deželni zboru. To je pa jako škodljivo za nas, ako bode stan napadal stan — tega ne bi smelo biti med domoljubnimi Slovenci. Vzemimo delovanje — moralo bi biti naše geslo pri vseh podvzetjih.

Da sem grajal v „Slov. Pedagogu“ vse tiste Slovence, ki bi morali v prvi vrsti več storiti za naše šolstvo in se pri mnogih prilikah na ta važen faktor ozirati, storil sem le to dolžnost, katero bi morali naši časniki pogostoma izpolnovati. Kako malo in kako slabih šol imamo p. na Kranjskem! Toda domoljubi naši, bivajoči tu pa tam po vaseh, trgih in mestih ne spomnijo se na to, da bi pri srenjah, šolskih svetih delovali za razširjenje in ustanovljenje šol, za pošteno plačo učiteljem.

Nemškutarji svojim učiteljem plače zboljšujejo in jim dajajo doklade. Tako p. dela ljubljanski mestni zbor. Nemci na Kranjskem skrbijo si še za više šole. Kočevarji so si s svojim požrtovanjem in s pomočjo vlade spodnji realni gimnazij pridobili. Koliko mi Slovenci storimo, da bi Idrija, Postojna i. t. d. dobila kako višjo šolo? Pri nas Slovencih velja: Pomagajmo si sami — vlada nam le malo daje.

Če bode ljubljanski mestni „Schulpfennigverein“ kaj vspeha imel, imeli bodo slovenski učitelji na Kranjskem velik dilemma. Nabrane denarje ponujali bodo nasprotniki našim učiteljem, učne pomočke darovali bodo oni našim šolam. In vsega tega potrebujejo kranjske šole in učitelji. Nekateri učitelji bodo darove vzeli, drugi je zavrnili. Od prvih bodo nekateri kljubu prijetih dobrot darovateljem nevhvaležni, a od nekaterih se je bati, da bodo z nemškimi darovi razširjevali nepotrebno nemščino tam, kjer je treba v drugem smislu na pravo korist naroda delovati.

Tega bi se nam ne bilo treba bati, ako bi se podpiralo narodno društvo „Šola“, katero so lani v Idriji z velikim trudom osnovali učitelji in domoljubi. „Šola“ podpirala bi narodne učitelje, „Schulpfennigverein“ podpiral bode nemškutarjoče. Ni nam znano, s kakoršnim vspehom deluje „Schulpfennigverein“ — a mogoče je, da bode v enem mesecu več vspeha imel, kot narodno društvo „Šola“ v enem letu. In pomisliti je treba, da bi Slovenci darovali svojim šolam, kar ovi „Schulpfennigarji“ ne morejo, ker nemških šol na Kranjskem skoraj nič nimajo.

In ravno pod sedanjim vodstvom „Šole“, pod izvrstnim g. Stegnarjem, moglo bi se tudi z malim denarjem veliko pomoči našim šolam in učiteljem. Toda med Slovenci zastoj iščemo šolskih prijateljev! Poglejmo pa k našim sosedom, k Nemcem na Štajerskem in Koroškem! Koliko denarja je nabral že graški „Volksbildungsverein“! Več sto šol na Štajerskem je bilo v kratkem času obdarovanih od strani tega društva z bogatimi učnimi pomočki. Ravno zdaj je to društvo razpisalo 8 ustanov po 40 gld. za učitelje, ki se

hočejo v počitnicah izobraževati v Mariboru in Gradcu.

S tem sem hotel pokazati, kaj se drugod stori za šolstvo, in česar se pri nas do sedaj še ne čuje.

Kako po malem mi korakamo dalje, kaže tudi to, da imajo celo trgi in mesta na Kranjskem le po 1 učitelja.

So tako veliki kraji s toliko velikim številom otrok, da bi treba bilo po 3 in 4 učitelje, pa imajo samo po 1, kateri edini se vsak dan na pot pripravlja v sosedno deželo; kajti doma si s tremi službami ne prisluzi toliko, da bi mogel pošteno živeti. Na Kranjskem sicer ni še novih postav o napravljanju ljudskih šol in plačevanju učiteljev; vendar imajo še stare šolske postave od l. 1805 še toliko moči, da na podlagi teh morejo energični šolski uradi nove šole postavljati in sedanje razširjevati. Iz tega, kar smo do sedaj povedali, se pač dovelj spoznati mora, da se poseben na Kranjskem premalo, zelo premalo za šolstvo stori. In graja v tem le smislu v „Slov. Ped.“ padala je na vse, ki za napredek šolstva ne povzignejo glasa, ne žrtvujejo na časa, ne dela, ne nič. Toliko je bilo treba pojasniti mi naše šolske razmere, da si Slovenci, čitajoči enostransko kritikovanje in posnetek onega sestavka v ljublj. „Tagblattu“ v „N. fr. Presse“ v „Vaterlandu“ i. t. d., ne bodo napačno razumeli naših misli.

„Vaterlandove“ kritike nisem mogel v roke dobiti; torej jej ne morem odgovorjati. Da pa „Novice“ učitelju, ki se poteguje javno za slovensko šolstvo v smislu, katerega odobrujejo vsi slovenski učitelji in modri možje našega naroda, da takemu učitelju spodtikajo „Rechbauerjev štajarski liberalizem“ — to se pač nespametno imenovati sme.

V Ljutomeru, 31. julija 1872.

J. Lapajne, nadučitelj.

Dopisi.

S Primorskega, 1 avg. [Izv. dop.] („Nov.“ dopis s Primorskega mutatis mutandis.) Zelo nas je užalil dopis s Primorskega v št. 26. „Nov.“ govoreč o zadnji seji matičnega odbora od 9. dne t. m. Surovost, s katero je napadel g. dopisnik manjšino matičnega odbora, je preostuden cinizem. Malokedaj se nam je kaj tako gnjusilo, kakor dotični dopis v „Novicah“. Denimo, da bi se bili gg. Raič, Razlag, Trstenjak, Vošnjak itd. ne vemo kako pregrešili, bi se ne spodobilo tako nesramno in brezvestno pisariti od njih. Sicer pa so se ti gospodje za pošteno in pravično reč — dostojno — poganjali, ne le kar zadeva obrambo svojo, temveč tudi, kar se tiče tiskarnice same. Vsak pravi rodoljub mora želeti, da ostane Matice zavetje odvažnost in krepost navdihljajoče sloge, svetišče omike, in se ne spušča v obrtniške spekulacije.

Zato nas veseli, da so nekateri odborniki po tem prepričanju glasovali — vedoči za en sam Rim, kateremu velja: Roma locuta, causa finita.

Posebno pa se čudimo g. dopisniku, kako se predrzne v imenu Primorcev svoje lapalije ččkati in onim duhovnim gospodom odbornikom, ki niso z večino potegnili, zaradi njihovega glasovanja, prav farizejsko levite brati.

Podpisani protestujemo odločno proti temu in se osvobodujemo sporočiti „pananim“ duhovnim in drugim gospodom odbornikom iz manjšine iz dna svoje duše svoje priznanje, spoštovanje in udanost. Dokler ne postanejo vsi Slovenci kimmerci: Raduj se majka Slovenija!

Nekateri duhovni in Matičarji, ki niso v nobeno delniško bratovščino vpisani. —

Iz Ljubljane, 31. julija. [Izv. dop.] Še nij dolgo, kar je ljublj. „Tagblatt“ z veseljem pripovedoval o nekovem „Gaunerstück“, kateri se je po njegovem godil v narodnih ljublj. krogih, na čitalniščnem kegljišču in je zaradi tega od najemnika kegljišča gosp. Velikajnetu tožen.

Torej nemškutarji še z lažjo iščejo hib na nas. Molčali bi mi zdaj o nesramnem, pravem „Gaunerstücku“, kateri se je res godil v nedeljo in ponedeljek na strelišči pri veselici, katero so napravili tukajšnji strelci na čast imenovanju grofa Auersperga za deželnega predsednika. A ker nesramni poročevalci „Tagblattu“ vsako črno pičeto pri nas vidijo, bruna v svojih očesih pa ne, hočemo to priobčiti, da svet izve, kaj se zna tudi pri „zastopnikih kapitala in inteligencije“ prigoditi. V nedeljo popoldan začela se je veslica s streljanjem, katerega se je več tujih plemenitšev udeležilo. Pismonos prinese za enega teh plemenitšev list, v katerem je bilo denarja — petdesetak. Grof spravi novce in se zabava dalje. Ko hoče plačati, nema niti petdesetaka niti portmoneja, v katerem je bi'lo poleg tega še nekoliko drugega denarja. Grof pove, da mu manjka denar, in vse je bilo osupneno, da se more med nemčurji kaj takega zgoditi, kajti ali moral mu je eden vzeti, ali je izgubil in dotični, koji je našel, nij nazaj dati hotel. Čez nekoliko časa najde nekdo portmone brez petdesetaka, drugi noveci bili so vsi notri. Tako prvi dan. — Drugi dan ko je bilo zopet streljanje in veselica, vstopi neki lekar, kateri je tudi strelec, ter pravi, gosp. grof: ako plačate deset bokalov vina, povem Vam, kdo da ima petdesetak. Nad tem zahtevanjem se vse hudaje, kar seže lekar v žep in mu da njegov petdesetak. Strelci to videč, da je brat bratu vzel denar in še tako nesramen bil in zahteval 10 bokalov vina, da mu da nazaj, kar je njegovega, mu dajo njegovo puško i so ga tako rekoč ven vrgli ter iz društva zbrisali. In temu možu se je dala v lani razpisana lekarna, akoravno so vedeli da nema nič, in da je zdravniški svetovalec dva druga, gosp. Deperis-a v Vipavi in g. Brauneta v Kočevji nasvetoval. Prvi je navdušen in premožen narodnjak, zadnjega ne poznamo. Denes že ponuja lekarno vsem lekarjem po deželi, ker ne more izhajati, a nihče je neče zdaj. Omenjeno naj še bode, da je baje neki nemčurski zdravniški svetovalec g. Deperis ono lekarno pred dvema leti obljubil, ako bo pri volitvah za deželni zbor nemčurskega kandidata podpiral in za njega agitiral. Gosp. Deperis se nij dal premotiti, ter je ravno nasproti za narodnjaka delal, kar so mu zdaj s tem plačali, da je dobil človek lekarno v roko ki niti slovensko ne zna. Kakor čujemo tudi g. Deperis zdaj ne mara lekarno, akoravno se je popred veliko potezal za njo. „Tagblattu“ pa zakličem: Pometaj pred svojim pragom, in ne pred drugim!

Iz Zagreba 31. jul. [Izv. dop.] Gledé dalmatinskega, po našej saborskej adresi na novo obujenega in sproženega vprašanja javlja „Obzor“ da se „čemo za koje vrijeme radovati političkomu riešenju, koje su naši djedovi kroz vjekove u zalud željeli.“ Če se ta Obzorova izjava — kakor se vidi — naslanja na pozitivne kakšne vesti, katere se denes iz političnih obzirov brž ko ne še ne morejo in ne smejo na žurnalističen velik zvon obešati, potem je ta izjava velevažne politične znamenitosti za Cis- in Translajtanijo, zlasti pa za trojedino kraljevino in posebe za jugoslovanstvo sploh.

Naše mameluško-rauhijansko mestno zastopstvo je poziv Beligradske občine na vdeleženje slavnosti prigodom proglašenja polnoletnosti kneza Milana „na ugodno znanje“ sprejelo, ter poedinim mestnim zastopnikom na prosto voljo prepustilo, ali se hote te slavnosti osobno udeležiti, ali ne. Mameluško zagrebško zastopstvo tedaj ne bo, ravno kakor tudi nemškutarsko ljubljansko zastopstvo ne v Beligradu oficijelno zastopano. To je pokazalo na novo, kako silno nam je čem skorajšnje magistratne obnove treba!

Proračunski odbor povišal je učiteljem naših srednjih šol (gimnazij in velikih realk) plače. V prihodnje bodo oni ista beriva uživali, ktera njih vrstniki v Cislajtaniji uživajo. Če se to ne bi bilo zgodilo, bi bili naši najboljši učitelji v Cislajtanijo pobegnili. Sicer smo jih pa že itak preveč (Dalje v prilogi.)

tje izgubili. Veliki del temu so pa tudi še naše politične homatije krive.

Naše politično občinstvo, dasiravno iz prvine nij bilo celo zadovoljno s postopanjem narodnih zastopnikom na saboru, sprijaznilo se je precej že s faktičnim stanjem vidé pozitivne rezultate. Denes so vse naše, vsaj naše najbližnejše želje v to eno željo zedinjene, da dobimo čem preje vlado, vzeto iz naše saborske večine, kar pa pred izvedenjem revizije nagodbe brž ko ne, ne bo, revizija se more pa še eno celo leto vleči, dokler vse kline gori in doli prehodi.

Politični razgled.

„Wanderer“ prinaša iz Rima dopis, v katerem se pripoveduje, da so se italijanski politični krogi čudno živo zanimali za razbitje pomirjenja med hrvatskimi narodnjaki in unijonisti, posebno pa za vprašanje združenja Dalmacije s Hrvatsko in Slavonijo. Da je cesar o terjatvi hrvatskega sabora po celokupnosti trojedine kraljevine tako rezervirano se izrekel v svojem odgovoru hrvatski adresni deputaciji, to je italijansko ministerstvo zunanjih zadev jako veselo pozdravilo upajoč, da ostane dalmatinsko vprašanje nerešeno, torej Dalmacija za Italijo pripravljena. Habsburška monarhija se torej nahaja že res skoraj v sredi med Scilo in Karibdo. Od severa sem ne puste, da se Avstrija konsolidira in na jugu zopet skrbe, da ostanejo državopravna vprašanja v Avstriji odprta — obema tema sovražnikoma naše cesarjevine pa pomagajo znotraj ustavoverci in italianisimi!

Že večkrat smo omenili poljske glasove, ki so prepričani, da Poljaki po dosedanem svojem potu v politiki nič ne dosežejo in ki zahtevajo, naj se Poljaki z drugimi Slovani zedinijo, kajti samo v tem je njih rešitev. Denes nam je govoriti o brošuri, katero je z imenovanim namenom in z naslovom: „Słowa Prawdy dla Polaków (Besede resnice za Poljake)“ izdal polkovnik Wierzbicki. Zbliženje in sporazumljenje Slovanov med soboj, to je svrha, katero spisatelj želi. Zagotovljenje narodnega obstanka zahteva, pravi pisatelj, politično edinstvo slovanskih dežel. Že predolgo je snoval svet razpor med slovanskimi plemeni in posebno Poljaki s svojimi maščevalnimi namerami proti Rusiji so bili povoljno orodje vsem neprijateljem Slovanstva proti najlepšim slovanskim nadam. Nemci, da pangermanizem, svoj cilj, zakrijejo, izmislili so najprej panslavizem in plašili s tem panslavizmom, katerega so brž preobrnil v panrusizem, in splašena Evropa in nesposobna zapadna diplomacija je uprla samo nanj svoje oči in na ono, kar bi se moralo dogoditi v Petrogradu in tako nijso videli, kaj se je v resnici pripravljalo v Berlinu. Pangermanizem je dovršen čin, panslavizem stoprv misel v zibeli, panrusizem — utopija. Pisatelj nadalje omenja znane pregreške Poljakov in opozoruje Slovane na nevarnost, ki jim žuga od Nemčije, sviri Poljake, naj ne pričakujejo od boja med Nemštvom in Slovanstvom nobene koristi, ako se ne drže Slovanstva, in sklepa: Naj Slovani mislijo na tožno bodočnost, ki je pred njimi, in naj si postavijo za cilj svojega delovanja slovansko edinost. Naj se pa ne prepirajo o formi te edinosti. Sreča narodov, njih jakost, njih bodočnost ne zavisi od državne forme. Svet gre naprej in ne nazaj; narod je pojem skupnosti, volja te skupnosti, to je državna ustava.

Ves svet se čudi zdaj Francoski. Namestu treh milijard (3000 milijonov) frankov, jej je vsled podpisov ponujanih pet najstkrat toliko! Ob času, ko je vojna nehala, tačas so posebno Nemci veselili se, da je ošabna, demoralizirana Francoska za vselej uničena, in mnogo jih je dvomilo, da bi Francoska mogla do l. 1874 poplačati dolg. Pa glej, iskazalo se je, da je Francoska po nekoliko mesecih svoje republike dobila tak kredit, kakor ga nema nobena država v Evropi, morda celo Rusija ne. To nas Slovane tem bolj veseli, ker vidimo, da Nemci hote ta veli-

kanski vspeh zmanjševati, da-si so tudi oni iznenadeni in ne morejo svojega začudenja skrivati.

Razne stvari.

* (Gambeta in Jugoslovani.) Že zadnjič smo po telegramih posneto poročilo prinesli, da so v Parizu študirajoči Sibi Gambettu adresu izročili. Denes čitamo v „Obzoru“ o istej stvari ta-le dopis iz Pariza: „Brzjav vam je že javil o pohodu, katerega je napravilo nekoliko srbskih študentov, ki še nijso šli na praznike, Gambetti, da se mu poklonijo in ga pozdravijo. Gambetta je naše zemljake z onkraj Donave na najljubeznivši način sprejel in se dalje časa z vsakim izmed njih o osebnih in občnih stvareh razgovarjal in pri tem pokazal, kako točno pozna jugoslovanske stvari. Banquovo strašilo Nemcev je l. 1868, kot še nepoznani advokat, potovalo po naši domovini in se seznanilo z regenti in tudi s knezom Milanom. V kratkem govoru je potrdil Gambetta svoje iskrene simpatije za naš narod, katerega je imenoval krasno in čilo pleme (une belle race vigoureux), priznal je patriotično delovanje one klase, v katerej je podrugod domoljubje že izumrlo (t. j. duhovenstvo), povzdigoval je veljavnost, razumnost in sposobnost mož, ki Srbijo upravljajo in položil največje nadz v nadarjenost kneza Milana. Predočil nam je pogibelj, ki vsem narodom in Slovanom posebno, od Nemcev preti, ki imajo zmerom pretenzijo moralizovati ves nenemški svet. Nemec, pravi Gambeta, teži isto tako za jadranskim morjem in balkanskim poluotokom, kakor teži za iztočnim in baltijskim morjem. Izrekel je Gambetta radost nad našim pohodom, ki mu dokazuje, da Francoska na svetu še prijatelje ima, prosil naše zemljake, da ga zopet svojim pohodom osreče, kadar se vrnejo iz domovine. Na koncu je Gambetta obžaloval, da Belgrad, ki je celo dunajski municipium na narodno svečanost 10./22. avgusta povabil, se nij spomnil Pariza. Izrekli smo mu svojo žalost nad tem pozabljenjem in ga zagotovili, da se ima to pripisati edino tej okolnosti, da belgradska občina nij hotela delati manifestacij, nego povabiti samo sosedna municipija, Pariz pa je preoddaljen. Obiskovalci so bili zares očarani od ljubeznivosti Gambettine. Posebno jih je iznenadilo priprosto stanovanje onega moža, ki je nedavno brezomejeno manipuliral z milijardami in s tridesetimi milijoni glav. Ta mož stanuje v skromni hiši v drugem nadstropji; po ozkih stopnicah se dojde v mračen hodnik, od kodar te edini sluga brez črnih haljin vede v salon. To je oni mož, o katerem reakcionarji trde, da se je z nesrečo Francoske obogatil, da palače zida in se v četeroprežnem vozu vozi.“

* (Bohinjsko-triglavska družba.) Ta naslov si je dalo slovensko društvo gorskih prijateljev, ki ima sledeča pravila: §. 1. Namen društva je: zanimanje za gorske izlete buditi in jih slajšati. §. 2. Sredstva v dosego društvenega namena so: a) družbinski shodi, b) vkupni izleti, c) vstanovljenje zbirke društvu primernih knjig, zemljevidov, načrtov, d) spodbuda i podpiranja napravljenja in vzdrževanja kočnih stanovališč, razglednih mest i kažipotov, e) zboljšanja komunikacije i voditeljskega stanu, f) spodbuja za vstanovljenje enacih društev na družih krajih, g) izdavanje letnega sporočila o gorskih obiskovalcih na Slovenskem. §. 3. O sprejetji družbenikov sklepa odbor i more ponudbo tudi zavreči, brez da bi bil zavezan navajati vzroke. Častne ude voli občni zbor. §. 4. Društvo ima sedež v Bohinji. §. 5. Vsak družbenik plača 50 kr. vstopnine, razun tega pa še 1 fr. vsako leto. Društveno leto se začne s 1. majem. §. 6. Vsak družbenik ima v društvenih zadevah glasovalno in volilno pravico, razun tega se pa more vdeleževati družbinskih shodov i skupnih izletov, kakor tudi društvenih zbirk se posluževati. §. 7. Društvene zadeve uravnava deloma odbor, deloma pa občni zbor. §. 8. V začetku vsacega meseca se skliče občni zbor kateri veljavno sklepa, ako je na njem

10. del vseh tukajšnjih členov nazočil. — Občnim zborom se pridružuje: volitev odbora, pregled i rešitev od odbora o svojem delovanji podanega sporočila, prememba pravil i razdruženje. §. 9. Občni zbori so ob enem tudi v §. 2. omenjeni družbinski shodi. Razen tega pa je od maja do oktobra vsak mesec še poseben shod, v katerem se razpravlja o skupnih izletih. §. 10. Odbor je sestavljen iz predstojnika, njegovega namestnika, perva i še petero drugih udov, kateri se brez določbe ali predpisa njihovih opravil za eno leto volijo. Da se more veljavno sklepati, morajo vsaj trije odborniki nazoči biti. §. 11. Predstojnik zastopa društvo v zunanjih odnashajih. §. 12. Razpori, kateri so iz društvenih razmer nastali, se odločujejo pred posebno sodbo, v katero vsaka stranka po enega člana, društveni odbor pa predsednika imenuje. §. 13. Razdruženje društva nastopi le takrat, ako ste s tem dve tretjini v Bohinji bivajočih družbenikov zadovoljni. Društveno premoženje bi v tem slučaju pripadlo osnovlajočej se zalogi za vzdrževanje druge učiteljske stolice v Bohinjskej Bistrici i Srednejvasi.

* (Notarske službe) so vsled dovoljenja pravosodnega ministerstva ustanovljene v vseh onih krajih na Kranjskem, kjer ima katera okrajna sodnija sedež. Razpisane so torej vnovič — ker v prvič nij bilo kompetentov — notarske službe v Vipavi, Ložu, Senožečah, Kranjski Gori, Črnomlju, Velikih Laščah, Kostanjevici, Metliki, Žužemberku, Trebnjem in Ratečah. Prošnje z dokazi postavne sposobnosti in znanja obeh deželnih jezikov naj se v 14 dneh kranjski notarski zbornici izroče.

* (Šolskih programov) sta nam do sedaj samo dva došla: program mariborske višje realke in program ljubljanske gimnazije. Prvi ima na čelu izvrstno razpravo prof. Faschinga, „König Samo“, katero je „Zora“ v prestavi prinesla. Druga razprava govori „o deležu korenin pri rejenji rastlin“; pisal jo je prof. Reibenschuh. Šola je imela minolo šolsko leto štiri razrede (1. oktobra se bode 5. razred odprl v novem poslopji, katerega podoba je programu pridana), učiteljev je bilo na njej 9, učencev 127 in sicer po sporočilu programa 100 Nemcev, 26 Slovencev, 1 Oger. — Program ljubljanske gimnazije ima razpravo prof. Wurnerja o padavinskih razmerah na Gorenjskem. Učiteljev je bilo vkup 22, učencev na konci leta 439, po narodnosti 363 Slovencev in 76 Nemcev.

* (Matica ilirska) v Zagrebu je na povabilo srbske matice izbrala svojega tajnika gosp. Ivana Zahara, da jo bode zastopal na skupščini v Osejku 15. t. m. Naš list od 27. julija je osvetil dotični sklep slovenske Matice, ki se tega jugoslovanskega shoda žalibože ne bode udeležila.

* (Russische Revue.) Pod tem naslovom bode v Petersburgu začel izhajati časopis, ki si stavi nalogo, „tujezemstvu faktična poročila o Rusiji podavati.“ Časopis bode pisal o vseh delih javnega in duševnega življenja.

* (Umrila) je Leopoldina Eger, lastnica Slovencem znane Egerjeve tiskarnice v Ljubljani.

* (Deželni odbor kranjski) je v zadnji svoji seji na znanje vzel dopis deželne vlade, da od deželnega zbora sklenena postava o ločenji zdravstvenih zadev deželnih dobrotnih naprav od administracije nij dobil najvišjega potrdila, in je sklenil o tej stvari deželnemu zboru nov predlog podati. Deželna vlada je dalje naznanila, da je vodna postava, ki določuje, kdo ima razsojevati, kedaj je zamenitev zemljišč kmetovalstvu v prid.

* (Češki dramatik i skladatelj) ustanove posebno društvo, katero bode branilo njih avtorske pravice.

* (Uredniške počitnice.) V Udvarhely-u na Magjarskem izhaja list z naslovom „Udvarhely“; ta list je prinesel v zadnji številki to-le oznanilo: „Ker gre urednik tega lista v bodočih dveh mesecih potovat, v Udvarhely-u pa nikogar nij, ki bi odgovorno uredništvo prevzel, zato v mesecih avgustu in septembru „Udvarhely“ ne bode izhajal

(106—22)

* („Pomorska Matica“) Več Primorcev je izdalo načrt pravil za novo narodno društvo. V tržaški časopis „Naša Sloga“ se piše iz hrvatskega Primorja, da je treba sebosno slovanskim pomorcem in mornarjem nauka o tem, kar ljudem treba, ki se podajajo na morje in v širni svet, da bodo enkrat slovanski primorci kakor Angleži, ki imajo mornarje po vsem svetu. In tu — pravi dopisnik — „po mojem mnenju neima druge pomoči, nego osnovati gdje v našem Primorju tako zvanu „Pomorsku Maticu“, poput maticah v inih strukah i naukah. Toj bi matici imao biti namen, širiti u obće medju našim primorskim narodom pomorsko znanje i umjenje, a napose pripravljati material za prave znanstvene knjige u toj struci. Ovamo spada u prvom redu, kao temelj, pomorsko narodno nazivoslovje, koje je u nas žalibože mal da ne sasvim strano i tudje. I tu se nebi imalo obazirati tekar na pomorske nazive kojeg srodnog nam plemena, nego i na nazive, kojima se služi čitavo slavensko pleme, gdje god plovi i po svojih riekah i po svojih jezerih. Ima tu mnogo slična. To naše društvo imalo bi početi svoje djelovanje kakvim naprovnim iliti periodičnim listom, kao svojim glasilom, kao takodjer nabavljanjem nautičnih knjigah u svih jezicah, pak se onda korak po korak odmicati na širi in dublje more. — To vam zato pišem, što znam, da se je ova misao porodila u glavi i srdcu nekojih naših vriednih kapetanah, koji su već sastavili i društvena pravila iliti statut, pak mislim, da mi nečedu zamjeriti, što sam evo o toj njihovoj misli javno progovorio u nadi, da će nam ju dobri bog blagosloviti i nasporiti.“

* (Nova železnica na slovenskem Štajerskem.) Dunajska „Deutsche Zeitung“ je prinesla ta-le dopis iz Grada: „Na spodnjem Štajerskem se je napravila družba, katerej na čelu stoji firma Fr. Skaza, da uresniči projekt, ki ima za predmet stransko železnico, katere trasa se pri Spodnjem Dravbergu začneja in potem čez Slovenji Gradec, Šoštanj, Velenje, Vojnik, Dobro, sv. Jurij, v Šmarje gre, v kozjanskem okraji ob Sotli vodi, Podčetrtek in Bočki kraj blizu Kozja srečuje, in čez Št. Peter, Bizeljsko do Brežice idoč tam s črto Zidani most — Zagreb južne železnice se združi. Dolgost projektirane železnice znaša

16 milj.“ To poročilo v imenovanem dunajskem listu je menda samo ponovljenje stvari, katere je „Slov. Narod“ v svoji 83. številki od 20. julija t. l. (dopis od sv. Jurja) objavil.

* (Ljubljanska realna šola) je imela v ravnokar minolem šolskem letu 309 učencev; po narodnosti jih program te šole razdeljuje v 144 Nemcev, 138 Slovencev, 18 Italijanov, 6 Hrvatov in 3 Čeha. Učitelj je imela imenovana šola minolo leto z vsem 25. Zrelostnega izpita se je udeležilo 8 učencev 7. razreda, izmed katerih je šest dobilo spričevalo zrelosti.

* (Iz Češkega) prihajajo poročila o nenavadno velikem številu požarov.

Delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

IV. izkaz o vplačilih na delnice „Narodne tiskarne“.

(I. izkaz je v št. 42. in 43., II. v št. 64., III. v št. 75 letošnjega tečaja.)

Do konca tega meseca vplačali so na svoje delnice:

A. Vse.

Gospod Černý Jan. Ladislav v Ljubljani.

dr. Ipavec Benjamin v Gradci.

Janežič Anton v Kamniku.

Kozler Peter v Ljubljani.

Kavčič Jakob v Nemili.

Kavčič Matevž pri sv. Jurji.

Murnik Janez v Kamniku.

Mežnarec Anton v Kranji.

Omersa Franjo v Kranji.

Pesjak Franjo v Celovci.

Planinšek Miha v Ptuj.

Sveteč Luka v Idriji.

Tekavčič Karol v Ljubljani.

Wisniak Jurij v Weyeru.

Zois baron Anton v Ljubljani.

Žuža Anton v Laškem trgu.

B. Tri obroke.

Gospod Arcé Rajko v Ljubljani.

Blaž Franjo na Reki.

Bradaška Franjo v Varaždinu.

dr. Bizjak Josip v Trstu.
Gospa Čepin Marija v Ljubljani.
Gospod dr. Čuček Josip pri sv. Lenartu.
Dekleva Franjo v Trstu.
Debevec Janez v Kamniku.
Einspieler Andrej v Celovci.
Ferenčak Franjo v Kostrevnici.
Francelj Jarnej v Varaždinu.
Firbas Franjo v Novem gradu.
Gradišnik Luka na Vranskem.
dr. Gregorič Alojzij v Ptuj.
Hren Franjo v Bregunjah.
Havzenbihler Janez v Žavci.
dr. Ipavec Gustav pri sv. Jurji.
Jeras Josip v Osjeku.
Jelovšek Martin v Mariboru.
dr. Križan Josip v Varaždinu.
Kalister Franjo v Trstu.
Krisper Franjo v Kranji.
Kurent Makso v Trstu.
Kastelic Franjo v Trstu.
dr. Kočvar Štefan v Celji.
Kapus Franjo v Celji.
Kotnik Franjo na Vrhniki.
Kandrnal Franjo v Ljubljani.

Gospa Kirovič Sofija v Varaždinu.

Gospod Kocijančič Andrej v Podgori.

Kreč Matevž v Ljubljani.

Lipold Marko v Lješah.

dr. Mošé Alfons v Ljubljani.

Mandele Anton v Loki.

Mesar Janez v Bohinjski Bistrici.

Nolli Josip v Ljubljani.

Novak Edmund v Šmarji.

Obreza Adolf v Cerknici.

dr. Poznik Albin v Kranji.

dr. Pogačar Janez Zl. v Ljubljani.

Pavalec Jurij v Cmureku.

dr. Pogačnik Ferdo v Beču.

Pletršnik Makso v Ljubljani.

Pirc Matevž v Kranji.

dr. Prevec Valentin v Kranji.

dr. Pavlič Valentin v Velikovecu.

dr. Pruss Anton v Beču.

Pernavsl Štefan v Kamnici.

Raič Božidar pri sv. Barbari.

• v vrt, sred, rujava, rež, prišel, prinesel i. t. d.), ki z minimum kolikosti (mere, quantität) družijo (vereinigen) tudi minimum muzikalne glasnosti. — Diftongi, ki (kateri) so tako domači v vseh slovenskih dialektih, se morajo v znanstveni pisavi izrazovati z znaki, lastnimi skrajnim položajem ust, to je se znaki, kateri izražujejo samoglasnike, ki postanejo, kedar usta so deljši čas v skrajnih položajih diftonga; da bi se pa ne mešalo diftongov s samoglasniki dveh slogov, se morejo tista dva znaka zvezati z lokom, n. p. au, ou, iu, eu i. t. p. Diftongi so trojake (troje, trojnate) baže: v enih oba elementa so enake deljave (dolgoti), v drugih prevlada je na strani prvega, v tretjih na zadnje — na strani drugega. Če diftong je naglašen, takrat naglas odločuje tudi prevlado enega iz elementov diftonga. Če oba dela (elementa) diftonga so enake deljave; takrat naj se diftong označi dvema čerkama enake veličine; če pa en element prevlada, takrat naj se prevladoči element izrazi s čerko navadne veličine, podredjeni pa element z mičkano čerko, napisano zgoraj pisavne čerte. Obračam posebno opazljivost na diftonge v spolu (wie z. b.) e' na pr. v ajdovskem in ipavskem dijalektu na mestu naglašene staroslovanskega jat', ie (kratke i skupej z ozkim e, v ajdovskem in ipavskem dijalektu na mestu naglašene staroslovanskega e), io (kratke u z ozkim dolgim o na mestu naglašene staroslovanskega o), i^o (dolge i s kratkim e, v ajdovskem dijalektu na mestu naglašene staroslovanskega jat' pred soglasnikom r) i. t. d. — Se vé da vse te zveze glasov, ki se v navadni slovenski pisavi izražujejo se zvezo čerke samoglasnika in čerke l, so v vseh dijalektih slovenskih nič več, kakor diftongi, katerih drugi element je srednje ali pa kratke u, prvi pa se

mení, gledé po tem, iz kakšnega samoglasnika izvira. —

Kakor pri samoglasnikih, tako tudi pri soglasnikih glavno načelo mora biti to, da bi se vsak glas izrazil s posebno čerko. Vsled tega neposrednje mehki ali nebni (mouillirte) soglasniki morajo se tudi označevati s posebnimi čerkami, pa ne zvezami čerk za sorodne trde s čerko j, torej ne nj, lj i. t. d., ampak n' l' ali nekaj podobnega. Samo, če razum mehkega soglasnika, se sliši tudi sledeče za nim j, takrat ta zveza dveh fizioloških glasov se mora gotovo označevati se zvezo primernih znakov (čerek). Obračam pazljivost (pozornost) na mehke v', p', b', s', z' i. t. d., ki se prikažejo posebno v zvezah z naglašeni samoglasniki. Srbsko-hrvatski soglasniki, ki v hrvatske pisavi se izražujejo s čerkami é in dj, v srbske pisavi pa e in t, nahajajo se — posebno pa é tudi v nekaterih slovenskih dijalektih; tedaj zapišatelj jezikoslovne stvarine ima one posebne glase izraziti tudi s posebnimi čerkami; narbolj pripravno bilo bi porabiti za nje znake srbske pisave: e in t. V mnogih dijalektih slovenskega jezika živi dozda trde staroslovanske l, ki se izreka popolnoma tako, kakor v ruskem in polskem. Za ta glas se lahko more porabiti čerka l polske pisave. V drugih dijalektih ta soglasnik se je razvil v čisto ustne v, tako rekoč, v konsonantizovane u, ki se najde tudi skoro v vseh ostalih dijalektih v nekaterih slučajih. Ta glas se more izraziti s pomočjo nemško-latinske čerke w. Se vé da v teh zvezah, v katerih nekdašnje v, je postalo u, se mora tudi pisati čerka u. — V mnogih dijalektih soglasnik g se je spremenil v glas, ki v češke pisavi se izrazi s čerko h. Ako pa h v navadni slovenske pisavi je dobilo drugi pomen ter ozna-

čuje glas češkega ch, torej za oni srednji med h in g glas moglo bi se porabiti gerško γ (gamma). Če pa pridejo soglasniki neodločene veljave, srednji, na primer med b in p, ali pa popolnoma kratki, komaj slišni (slišljivi), se morajo tudi za nje ustanoviti posebni znaki. — Nosni soglasniki m in n pred zadnjenebnimi soglasniki. — (napr. kam greš? tam gor? in kaže i. t. p.) spremenjajo se večkrat v zadnjenebni nosni, za kateri bi se tudi moral narediti poseben znak. Časi ta glas s predidnim samoglasnikom vred se razvije v en nosni samoglasnik. Nosni samoglasniki mogli bi se po izgledu polske pisave označevati z repastimi čerkami sorodnih čistih samoglasnikov, ali pa drugače. Sicer, ako ni nobene stanovitne znanstvene pisave, naj si vsak sam naredi svojo, popisav veljavo sleherne čerke, in opazuje to uže omenjeno načelo, da se mora vsak poseben glas izrazovati tudi s posebno čerko. —

Se vé, da za takošno natančno znanstveno zapisanje kakošne pravljice, pesme i. t. p., se mora tirjati od danega poedinea, da bi pripovedoval počasno in popolnoma izrazno, tako da bi se lahko mogli razločevati vsi posamezni glasi. — V nekaterem obziru je tudi važno znati, kdo je povedal posamezno pravljico i. t. p., torej se mora zapisati imé, primek, starost, spol, in opravilo slehernega pripovedovalca, ter se mora naznaniti kraj, odkod je on doma.

Jaz imam namen, pri pomoči petrograjske akademije znanstev, izdati polno zbirko slovenskih ljudstveno slovstvenih stvari (rečij). Tedaj, če je komu drago, prosil bi poslati nabrano stvarino za mene v Goriško čitalnico. Prosim druge slovenske časopise, naj ponatisnejo ta članek.

J. Baudouin de Courtenay,
docent petrograjske univerze.

dr. Ravš Franjo v Mariboru.
Skočir Avguštin v Umagi.
Sl. banka „Slavija“ v Pragi.
Gospod dr. Srebre Gvidon v Brežicah.
Sevnik Vinko v Varaždinu.
Špendal Franjo v Kranji.
Šnabl Gregor v Zilski Bistrici.
Širca Ernest ml. v Žavci.
Truden Miha v Trstu.
Tomšič Jarnej v Trstu.
Tanšek Ivan v Brežicah.
Tobias J. v Ptui.
Trstenjak Davorin na Ponikli.
dr. Vošnjak Josip v Ljubljani.
Vodušek Matevž v Kranji.
Vigele Ferdo v Zilski Bistrici.
Vales Marko v Renčah.
dr. Župančič Franjo v Varaždinu.
Žvanut Matija v Trstu.
Žuža Dragotin v Žavci.
Žuža Ivan v Grižah.

C. Dva obreka.
Gospod Dolencec Viktor v Gorici.
Lenček Alojzij v Št. Petru.
Mohar Martin v Rudolfovem.
Pajk Janko v Mariboru.
Šentak Franjo na Vranskem.
dr. Vojska Andrej v Rudolfovem.
V Ljubljani, 31. dan julija 1872.
Peter Grasselli.
blagajnik delniškega društva „Narodna tiskarna“.

Za nesrečnike na Češkem
je dalje „Slovenskemu Narodu“ došlo:

Prenesek iz št. 89 „Slov. Naroda“	gld.	kr.
Rojanska čitalnica pri Trstu je darovala čisti dohodek napravljene besede 18.	822	10
p. m. v bankovcih	90	—
in 1 srebren nemški tolar	1	—
Skupaj	913	10

Administracija „Sl. Naroda“.

Listnica uredništva. Več dopisov, ki denes niso mogli dobiti prostora, pride v prihodnji številki na vrsto.

Dunajska borsa 5. avgusta.

C. k. cekini	5	30
Srebro	110	50

**Izvenredno koristna
ponudba sreče.**
Sreča in blagoslov pri Cohnu.

Velika od vis. deželne vlade garantirana denarna loterija v znesku nad **1 milijon 820.000 tolarjev.**

Ta koristna denarna loterija je takrat zopet z dobitki jako pomenljivo pomnožena, ona ima samo 58.000 srečk, in bodo v malih mesecih v 5 oddelkih sledeči dobitki gotovo dobljeni, namreč: nov velik glaven dobitek event. 120.000 tolarjev, specijelno tolarjev 80.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000, 12.000, 2krat 10.000, 3krat 8000, 1krat 6000, 3krat 5000, 12krat 4000, 1krat 3000, 34krat 2000, 3krat 1500, 154krat 1000, 6krat 500, 310krat 400, 16krat 300, 430krat 200, 570krat 100, 75krat 60, 50 krat 50, 20.500krat 47, 7250krat 40, 31, 22 & 12 tolarjev.

Vzdigovanje dobitkov drugega oddelka je **uradno** na

19tega in 20tega avgusta t. l.

določeno. Zanj velja renovacija za celo originalno srečko samo 10¹/₂ gl. — kr. a. v. polovično „ „ samo 5 „ 25 „ „ „ četrtno „ „ samo 2 „ 70 „ „ „ in pošiljam te originalne srečke z državnim grbom (ne od prepovedanih promes ali privatnih loterij) za frankirano poslan znesek, v bankovcih tudi v najdaljše kraje čestitim naročevalcem precej.

Uradni vzdigatveni list in **razpošiljanje dobljenih denarjev** se zgodi precej po vzdigatvi vsakemu udeležencu promptno in zamolčano.

Moj posel je, kakor znano, najstarejši in najsrečnejši, kajti pri meni udeleženi so že najvišje glavne dobitke v znesku tolarjev 100.000, 60.000, 50.000, gostokrat 40.000, 20.000, prav mnogokrat 12.000 tolarjev, 10.000 tolarjev itd. itd., in zadnjič pri v mesecu maju t. l. izvršenih vzdigatvah skupni znesek nad 80.000 tolarjev vsled uradnih vzdigatvenih listov pri meni dobili.

Laz. Sams. Cohn
in Hamburg,
Haupt-Comptoir, Bank- und Wechselgeschäft.
(146—1)

Menjavnica

dunajske komisijonske banke

Schottenring 18,

(132—6)

emitira.

potegovalne liste

na pozneje zaznamovane vrste srečk in se smejijo te sestave že za to k najboj koristnim šteti, ker je vsakemu lastniku takega potegovalnega lista mogoče vse glavne in stranske dobitke samemu napraviti in razen tega obrežen znesek 30 frankov v zlatu in 10 gld. v bankovcih užiti.

Vrsta A. (Na leto 16 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 10 — Po plačanju sedanjih rate dobi vsak deležnik sledeče 4 srečke:

1 5perc. 1860letno drž. srečko za gld. 100.

Glavni dobitek gld. 300.000 s predkupno premijo a. v. gld. 400.

1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.

Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.

1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.

Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštete.

1 Innsbrusko (tirolsko) srečko. Glavni dobitek gld. 30.000.

Vrsta B. (Na leto 13 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 6. — Po plačanju sedanjih rate dobi vsak deležnik 3 srečke:

1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.

Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.

1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.

Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštete.

1 Sachsen-Meiningsko srečko. Glavni dobitek 45.000, 15.000 južno-nemške velj.

Zunanja naročila listi se po vsaki vzdigatvi franko — gratis razpošiljajo. se promptno in tudi za povzeteke store. — Vzdigatveni listi se po vsaki vzdigatvi franko — gratis razpošiljajo.

Štajerska eskomptna banka.

Podpisani zavod daje s tem na občno znanje, da je pod firmo:

„Podružnica štajerske eskomptne banke v Mariboru“,

v tem mestu podružno uselitev napravila, katera bode 1. avgusta 1872 svoje delovanje pričela in se enako prvotnemu zavodu v Gradci in podružnici v Celovei, Ljubljani in Beljaku oskrbovanju vseh vrst banknih poslov namenila.

Poselski prostor je za sedaj v Marb-ovi hiši na graščinskem trgu (Burgplatz) v Mariboru.

Gradec, 29. julija 1872.

Štajerska eskomptna banka.

(145—3)

Nakup in prodaj kakor menjavanje
vseh obstoj čih
državnih papirjev, prioriteten obligacij, sreček,
železničnih, banknih in obrtniskih akcij.
Reševanje kuponov,
Naročila za c. k. borso
se za gotovino ali navržek 10 % izvršujejo.
Vse vrste sreček
se proti plačilom v mesečnih obrokih od gl. 5
na višje prodajejo.

ROTHSCHILD & COMP.
Opernring 21,
DUNAJ.

(93—8) 20tin deležni listi
za vse vzdigatve veljavni
brez daljšega doplačila
na

C. kr. avstr. državne srečke 1839ne gld. 10
C. kr. avstr. državne srečke 1860ne gld. 8
C. kr. avstr. državne srečke 1864ne gld. 8
Ogorske darilne srečke 18 One . . . gld. 7
Turške železnične srečke 1870ne (36
vzdigatov veljavne) gld. 4

Štajerska eskomptna banka.

Podpisani zavod daje s tem na občno znanje, da je pod firmo:

„Podružnica štajerske eskomptne banke v Mariboru“,

v tem mestu podružno uselitev napravila, katera bode 1. avgusta 1872 svoje delovanje pričela in se enako prvotnemu zavodu v Gradcu in podružnici v Celovci, Ljubljani in Beljaku oskrbovanju vseh vrst banknih poslov nameni.

Poselski prostor je za sedaj v Marb-ovi hiši na graščinskem trgu (Burgplatz) v Mariboru.

Gradec, 29. julija 1872.

Štajerska eskomptna banka.

(145—2)

Gradec
Sporgasse.

J. PURGLEITNER

Gradec
Sporgasse.

lekarnica „pri jelenu“ v Gradcu.

Janez Eichler, lekarnica, St. Leonhardestrasse, Gradec, Bankalarijevi dediči, lekarnica v Mariboru, Franc Rauscher, lekarnica v Celji, Karagyma, lekarnica v Ptuj, Peter Birnbacher, lekarnica „pri obelisku“ v Celovcu.

Ta sok se je dozdal, tudi po zdravniškem prepričanju, na iznenađeno ugoden način izkazal, posebno za kašelj, gripo, nahod, hripavost, bolezn v vratu in v prsih. Mnogi prejemuiki zagotavlja, da jim je ta sok postal nepogrešljiv in da se imajo samo temu zdravilu zahvaliti za zlažanje in mirne noči. Vsled svojega prijetnega okusa nij samo otrokom, na plučah bolanim ljudem potreben, javnim govornikom in pevcem ugoden pomoček proti kosmatemu glasu ali celo hripavosti.

Engelhoferjeva esencija za muskule in živce

iz aromatičnih planinskih zeli, proti revmatičnim bolestim v licu in udih, proti glavobolu, omoci, šumenju po ušesih, tiganju po križu slabosti udov, poslabš pri sinem delanju in hojenju, proti občni slabosti v vcev in trupla, bodenju na sčrani, hemoroidalnim bolestim in posebno proti slabosti spolnih delov in po njej začasno uzročeni nemoči.
1 steklenica 1 gld.

Dr. Schoepfferjeva Hienfongova esencija.

Ta esencija je radikalno zdravilo za vse bolezn v želodecu in prebavljanju. Ako se po 15 do 20 kapljic, v prvih slučajih žličico za čaj enkrat in do dosežnega vspcha večkrat vzame, pomaga precej za želodčev krč, koliko, napihovanje, telesne bolečine in slabo prebavljanje. Ako se vsak dan rabi, odpravi vse bolezn spolnega trupla, razvedri duha in okrepa živce. Lišaj in druge trdovratne kožne bolezn se naglo in brez nevarnosti ozdravijo, ako se vsak dan po 4—6krat koža s to esencijo podrgae. — Več v poduku o rabljenji.
1 steklenica 60 kr.

To novo zdravilo je priporočeno za zdravljenje sušice, naduhe, plučne tuberkuloze, strdenje jeter in odpravi na iznenađljiv način najznamenitejše prikazni takih bolezn.

Pod njegovim vplivom se potolaži kašelj, ponočno potenje izgine in bolnik dobi v najkrajšem času zdravje in zdravo podobo.

Slabotnim otrokom krepa kosti.
Steklenica 1 gld.

— Purgleitnerjevega apna po
Grimault-u v Parizu.

Castl-ov kri čisteč čaj,
1 paket 50 kr.

Stomatikon,

Ustna voda od dr. Brunna, zdravnika za zobe.

Ako se ena žlica te ustne vode v kupico vlije, dobro je za sražnje zob, kakor tudi za izplakneje ust, odpravi slab duh iz njih, posebno pri votlih in gnjilih zobeh in oživi in okrepa zobno meso.
1 steklenica 88 kr.

Dr. Wuchta-jeva maža iz zelišč.

Javna zahvala.

Koneem podpisani je dolgo časa imel tako hud protin v obeh nogah, da je samo z dvema bergjama se gibati mogel. Po mnogovrstnem zdraviljenji, med tem tudi zdravilne kopeli, svetovali so mi med dr. Wuchta-jevo mažo iz zelišč iz lekarnice „pri jelenu“ gospoda Jožefa Purgleitnerja v Gradcu. Samo štiri tedne sem to mažo rabil in bil sem prost svojih bolečin in sem tudi toliko okreval, da mi nij bilo treba bergelj ter sem mogel že hoditi samo s pomočjo palice po svojih opravkih.

Čutim se zato dožn. vsem, ki imajo tako bolezen, najgorkeje priporočati, naj rabijo to skrajno dobrodejno mažo.

Gradec, 22. septembra 1863.

Jožef Loder, gostilničar.

Matija Pilz, kot priča.

L. G. Hochecker, kot priča.

Opazovanja vredno.

Nad štirideset let sem služil pri vojaki v vseh razmerah, izvrševal najrazličnejše opravke po pisarnicah, kakor tudi v vojski, kakor tudi pri katastru in vojaškem mapiranju itd., in vsled tega sem dobil zraven mnogotere rane in udarce, med temi dve krogli, kar mi je pripravilo razne slabosti kot: gluho, hromost, zakrite hemoroide in preseľjujoči se revmatizem, zdaj sem pa že dolgo vsed rabljenja med dr. Wuchta-jevo mažo iz zelišč brez maščobe in smole popolnem ozdravil; zato sem napoten to necenljivo zdravilo zaradi njegove posebne in gotove zdravilne moči vsem vojaškim tovarišem najbolje priporočiti.

Gradec, 5. aprila 1869.

Jožef pl. Anacker, c. k. major.

1 steklenica 1 gld.

(118—7)

Mariborska ESKOMPOTNA BANKA.

Čast nam je oznaniti, da je društvo

„Mariborska eskomptna banka“

začelo svoje opravke po pravilih od vis. c. k. ministerstva notranjih zadev potrjenih, z odpisom ddo. 28. junija t. l., št. 10139.

Opravki našega delniškega društva se berejo v sledečem §. 9. naših pravil.

Temeljni kapital obstoji iz **500.000 gld. a. v. v 2500** poplačanih delnicah po **200 gld.**

Firma se bode podpisovala po določbah §. 2. naših pravil, ki se je tudi spodej natisnol; pristavili smo tudi imena gospodov članov našega opravnega odbora, ki so dali protokolirati svoje podpise pri kupčijski sodnji.

§. 9.

Opravki.

Društveni opravki so:

- Eskomptiranje in reeskompptiranje menjic.
- Izposojevanje zajmov na blago, pridelke, vredna pisma, in prodaja teh zastavljenih vrednosti po načinu naročil (komisijon).
- Sprejemanje denarja na tekoči račun, ali na daljše določene obroke po pogojih, kakor je določuje upravni odbor za neko dobo.
Društvo sme tudi izročevati blagajnične nakazbe za denarje, na tekoči račun sprejete, ali na ime, ali na prinesočega, ki jim obresti prirastejo, in ki se ne smejo glasiti na menj ko na 50 gld. a. v. z določenim plačilnim obrokom, ali plačljive po odpovedi; nadalje vložne knjige, od 1 gld. naprej. Svota tekočih blagajničnih nakazb in vloženih knjižic se mora vsaki mesec razglašati, in skupno nikoli ne sme preseči dvojne svote v istem času poplačanega delničnega kapitala.
- Opravki po prepisanju (giro).
- Opravki bankini, komisijoni in menjavanje denarjev.
- Udeleževanje pri osnovanji in obdelovanji obrtnih, trgovskih ali drugih namenjenih naprav, in njih podpiranje po nakupu akcij ali zadolžnic, — na stalni račun, ali na zastavo, ali na naročeno prodajo.

g) Udeleževanje pri javnih ali osebnih zajmih ali tako, da društvo ves zajem, ali nekoliko njega prevzame na svoj račun, ali na naročilo, ali da ga posreduje.

h) Izdavanje listov o shranjenem blagu (Warantov) po določbah ministerskega ukaza ddo. 19. junija 1866. št. 86 drž. zak., ino naprava dražeb takega blaga po postavnih določbah.

i) Izdavanje lastnih zadolžnic z obresti ali na ime, ali na prinesočega. Take zadolžnice morajo biti plačljive ne pred enim letom, in ne kasneje, ko v desetih letih, pa nesmejo se glasiti na manje, ko na sto goldinarjev. Njihova svota nesme nikoli preseči polovice poplačanega delničnega kapitala.

Obrazi blagajničnih nakazb, vložnih knjižic in zadolžnic se morajo predložiti državi oblasti za odobrenje prej ko se izdajajo.

§. 2.

Firma.

Društvena firma se glasi „Mariborska eskomptna banka“, in se protokolira po postavnem načinu. Firma se podpisuje ali po dveh članih upravnega odbora, ali po enem članu upravnega odbora z enim društvenim uradnikom vred, ki ima prokuro. Nad podpisi se besede „Mariborska eskomptna banka“ ali pišejo ali tiskajo po stampilji.

Vsaki prokurist se vselej podpisuje s pristavkom „per prokura“.

Dosehmal so protokolirani podpisi od šest članov upravnega odbora, namreč gospodov: **Albensberg Ludvig**, **Badl Anton**, **Ogriseg G. H.**, **Perko Franc**, **dr. Reiser Matevž**, **dr. Sernec Janko**, od katerih tedaj po dva podpisujeta društveno firmo.

V Mariboru meseca julija 1872.

Upravni odbor.

Mera obresti pri naših opravkih določila se je začasno tako-le:

Jemljemo 7 $\frac{0}{100}$ na tukajšnje menjice, 3 mesece tekoče;

„ 7 $\frac{1}{2}$ „ „ „ 4 „ „

(143—2) „ 8 „ „ „ 6 „ „

Domicilirane menjice se eskompptirajo za $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{100}$ draže od tukajšnih menjic enakega obroka.

Za zajme na zastavo jemljemo 7 $\frac{0}{100}$ in dajemo na državne zadolžnice in prioritete do $\frac{3}{4}$, na druge papirje, v borzi prodajljive do $\frac{2}{3}$ kurzne vrednosti.

Dajemo 5 $\frac{0}{100}$ na vložene denarje, od dneva vloge do dneva izplačanja; pridržali smo si le za vloge čez 2000 gld. tridnevno odpoved, za posebno visoke vloge pa odpoved po posebni pogodbi.

Srebro in zlato kupujemo po 1 $\frac{0}{100}$ pod dnevnim kurzom in prodajamo po 1 $\frac{0}{100}$ nad njim. Zastran blagajničnih nakazb in vložnih knjižic moramo še le vladino dovoljenje dobiti za dotične obrazce, tedaj bomo razglasili dotične določbe drugokrat.

Naša pravila se dobijo v društvenem lokalu; osnovati mislimo po njih posebno kreditno društvo, in razpošljemo ob enem vabila k pristopu. Člani tistega društva dobijo določen kredit pri naši banki, ako izpolnijo pravilne dolžnosti.